

§ 62 Ersättning för kyrkliga handlingar

MATS JOHANSSON FLYGG:

Kära ledamöter av kyrkomötet, biskopar, åhörare och ordförande! Frågan om ersättning för kyrkliga handlingar har vi haft uppe tidigare. Jag ansluter mig till utskottets förslag att avslå motion 2012:32. Däremot vill jag lyfta lite av den problematik som ibland framskymtar. Det handlar om möjligheten för dem som tillhör Svenska kyrkan att kunna få den präst som de vill ha för de förrättningar som det handlar om. Den frågan kan belysas på väldigt många olika sätt. Ibland är det så att kyrkoherden i det pastorat där till exempel en vigsel eller en begravning ska förrättas svarar, att vi vill erbjuda våra egna präster. Den frågan har inte fullkomligt utretts och gjorts tydlig på alla ställen. Därför möter jag ibland frågor kring detta.

Nu vet jag att vi kommer att få en genomgång av clearingsystemet och jag vet också att kyrkostyrelsen har tagit upp frågan och försökt göra en översyn. Det vill säga att man har gått runt och frågat ett antal präster, man har frågat domkapitel eller kanslichefer inom våra stiftsledningar hur det har utgestaltat sig. Några stora problem finns inte, men då och då kommer de här frågorna tillbaka. Jag litar på att vi har möjligheten att få frågan kanske lite mer utredd när tid nu ges, efter det att organisationsfrågan har genomlysts och beslutats. Det känns väldigt bra på sitt sätt. Jag vet ändå att det finns en del grupper som känner att detta är lite osäkert. Där har vi bland annat den pensionerade arbetskraft som finns bland prästerna.

Jag tror att frågan återkommer men yrkar ändå fortfarande på att utskottets betänkande ska vara giltigt för ett bra beslut.

TOMAS JANSSON:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag har inget yrkande men tar tillfället att tala i frågan. Fisk har länge verkat för att det är viktigt, att kyrkans medlemmar ska kunna ha sina familjepräster. Man ska kunna påverka valet av präst vid kyrkliga handlingar. Det här är ett sätt att förstärka de kyrkliga handlingarnas roll, att människor verkligen vill döpas i kyrkan eller att man vill vigas i kyrkan. Jag tycker kanske att utskottets betänkande andas lite för mycket att allt är väl beställt. Man pekar på att inget hindrar prästen att utan betalning utföra de kyrkliga handlingarna och det är ju mycket riktigt. Precis så fungerar det i många fall. Präster ställer upp vid släkt och vänners olika typer av förrättningar utan att ta betalt.

Problemet är alla de andra medlemmarna som har fått någon slags relation till en präst man tycker om, men där relationen inte är så nära. Där är det lite svårt att förvänta sig, att prästen ska ställa upp på sin fritid utan ersättning. Vid de tillfällena blir det väldigt ofta ett nej. Man har inte möjlighet att ta på sig förrättningen i fråga. Den enkät som gick ut till kyrkoherdarna andades också att allt är väl beställt och det kanske det är ur kyrkoherdarnas synvinkel. Ordningen som är nu är, att man inte alls behöver förordna någon önskad präst. I fjorårets beslut sa man att en generös tillämpning skulle användas, men det finns inga mekanismer som tvingar kyrkoherden till en generös tillämpning och väldigt ofta är tillämpningen inte alls särskilt generös.

Det jag vill säga här utmynnar i en förhoppning. Min förhoppning är att den översyn av clearingsystemet som pågår ska kunna ta tag i detta. Ofta kan det i sådana fall där clearing är aktuellt förekomma, att man har plockat in en önskad präst någon annanstans ifrån. Om det kunde dyka upp någon sorts tydliga direktiv på hur prästdelen i clearingens lämpligen då kan betalas ut som arvode till

tjänstgörande präst, har vi i alla fall underlättat lite. Jag sätter därför mitt hopp till denna clearingöversyn. Tack.

STEN ELMBERG:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar och övriga åhörare! Jag har genom mitt uppdrag i kyrkostyrelsen fått följa det här ärendet ganska nära hela tiden och det var Uppdrag granskning som egentligen satte fingret på den heta knappen, vilket var bra, tycker jag. Det är inte bra att de här lägena så att säga har skett med svarta pengar. Jag misstror inte den undersökning som kansliet gjorde här och som vi fick redogjort för oss både i kyrkostyrelsen och här genom kyrkomötet i utskottets arbete.

Däremot vet jag att det är två system här som inte riktigt fungerar. Om vi tänker oss att vi har en karta för någonting och att vi sedan i realiteten har en terränglåda, om jag får uttrycka det så som vi normalt uttrycker det i mitt arbete. I terränglådan finns det mycket människor och när man möter en präst, kanske lite närmare om det är en institutionspräst, i fängelse, sjukhus, skola eller inom försvaret till exempel, skapar man ofta en väldigt god kontakt. Då är det så som flera har nämnt här tidigare, att det ska finnas möjligheter att man genom denna kontakt och detta förtroende som man redan har skapat för den prästen man vill ta del av kyrkans tjänster och förrättningar.

Å andra sidan, om vi tittar på detta med kartan, är det först så, att församlingen själv har rätt att bestämma om man vill betala den här prästen eller inte. Ett godkännande som nu ligger i förslaget är att resan ska kunna betalas. Det tycker jag är en bra början, men jag känner ändå inte att vi har nått ända fram. Det står också i våra texter till kyrkomötet i dag att det ska räknas in i clearingsystemet framöver, hur man ska lösa detta. Jag tar inte upp denna fråga för att jag tror att präster kommer att bli jättefattiga. Jag tror att man kan hantera en och annan förrättning mellan varven utan att få betalt, självklart. Men jag vill också säkerställa på det sättet, att förrättande präster inte ska behöva känna att de ställs inför det läget. Människor som ni vet är ju alltid i dag beredda att betala för saker. Om man vill ha färska eller frysta räkor väljer man och lägger den slanten extra.

Jag tycker nog ändå att kyrkomötet ska kunna ge uppdraget till kyrkostyrelsen att påskynda detta, att det inte glöms bort i clearingutredningen. Det är syftet med att jag skriver detta. Jag vet nämligen, då jag reser ganska mycket runt om i landet, att det är många präster som ställs inför denna fråga, hur man ska hantera detta på ett riktigt sätt. Man ska kunna säga till anhöriga eller brudpar eller föräldrar som ska döpa sitt barn att "jag har betalt för det här, glöm bort det". Alltså, att man kommer ifrån den diskussionen överhuvud taget i vår kyrka. Den har egentligen överlevt sig själv med den personliga ersättningen.

Därför lyfter jag den här frågan. Vägarna in i kyrkan vet vi är väldigt olika. De sker på ett mångfacetterat sätt i dag. Kanhända är det att man möter en präst på en arbetsplats och på det sättet får kontakt med kyrkan och vill ha en förrättning. Så fördjupas kontakten. Att vi kan se de här delarna tycker jag är väldigt viktigt. Som sagt var, att skriva en motion om detta var framför allt för att skapa en trygghet för förrättarna. De ska inte behöva svara på den här frågan mer än att säga: Ja, jag har betalt.

Därför skulle jag naturligtvis från början ha yrkat bifall till motionen 2012:32, vilket jag härmed gör nu. Tack.

MATS JOHANSSON FLYGG (REPLIK):

Den här typen av situationer kan ibland uppkomma. Jag har en. En präst begärde att få ut en reseersättning och åkte cirka tio mil. Enligt anvisningarna fick han reseersättning men tog inte ut något, eftersom han ändå var bekant med familjen. Den dag som familjen ringer upp prästen säger de: "Tack, det var en jättefin begravning. Men varför kom det ett brev från vårt pastorat som tog ut reseräkning för din skull?" Där har vi en sådan situation som jag tror kan vara något som Sten och Sven lyfter fram. Då känner vi inte någon rättstrygghet. Visst kan jag ställa upp och göra en tjänst för en familj, och jag tror att många kan det, men det kan få konstiga konsekvenser. Tack.

SVEN KRAGH:

Herr ordförande! Vi har väckt den här motionen, 2012:32, därför vi tycker det är lite spännande att de hur man ser på arbete i kyrkomötet. Är det så att man är pensionär och går in och gör en tjänst i församlingen och är anställd får man ett arvode. Det gäller lön för den. Men är det så att man blir uppmanad av en församlingsbo att ställa upp och ta en begravning, därför att man har varit involverad i församlingen och kanske bott där länge eller kanske i grannförsamlingen, får jag reda på att "du är så välkommen, men jag tänker inte förordna dig och några pengar kommer du inte att få. Men du är välkommen." Den bilden av Svenska kyrkan tycker jag vi måste sudda ut. Svenska kyrkan som jag bejaktar har territoriella församlingar och gränser för det, men vi har också människor som inte riktigt fattar de där gränserna och hur regelsystemen ser ut. Därför är det viktigt att vi börjar sätta församlingsbornas önskemål i första hand.

Vi har lärt oss under det här långa strukturarbetet som vi ska ta beslut om i morgon, att människors relationer till kyrkan är väldigt, väldigt svaga. Jag tror att vi i kyrkan måste se det på det sättet att de som har skapat relationen till några som gör att de vill ha med prästen eller diakonen i olika situationer – i det här fallet gäller det de kyrkliga handlingarna, så det handlar bara om prästerna – i det som är viktigt för dem, att vi vågar erkänna och vara generösa i det systemet, inte bara för församlingsborna utan också mot de präster som har gått i den här tjänsten tidigare och kanske vill resa över församlingsgränserna. Nu är det ju så att alla inte kan rymma detta inom den partiella tjänst som man har utan ibland måste försöka klara upp den här situationen utanför. Alla är inte släkt som ber oss att komma.

Därför yrkar jag bifall till motionen 2012:32, precis som Sten. Tack.

VIVIANNE WETTERLING:

Ordförande! Jag yrkar bifall till motion 2012:32. Det gör jag för att jag ser vikten av att ett helhetsbegrepp i frågan om ersättning för kyrkliga handlingar sker skyndsamt. Jag var medmotionär i frågan om att förbjuda de så kallade vita kuverten för präster och jag var medmotionär i frågan om att förbjuda de vita kuverten för andra församlingsmedarbetare. Det var för några år sedan. En kollega till mig frågade hur många jag har i min församling som önskar sin präst vid en förrättning. Jag sa att jag har max tio per år. Hon sa: "När det gäller min del får du lägga till en nolla och det gör djupa hål i församlingens plånbok." En annan kyrkoherde jag hade samtal med sa att han kategoriskt sa nej till andra människors önskan att få ha sin präst vid förrättningar. Han sa att dessa personer ju kan betala ur sin egen plånbok, men jag tycker inte att det är en bra lösning. Jag måste erkänna att jag ibland erbjuder mig själv och det har skett med viss framgång. Jag tycker inte heller det är en bra lösning att alltid göra det.

Jag säger ja till motionen som är skriven, 2012:32. Det är för att tiden går och att ganska många församlingar tycker att detta är ett stort problem. Tack.

MATS JOHANSSON FLYGG (REPLIK):

Bara för att klargöra utskottets mening är det också så, att det finns utredningar som har gjorts. Där har vi 500 präster som inte är i tjänst och lite av varje som finns som grund för utskottets bedömning. Utskottet har gjort sin bedömning. Jag står naturligtvis bakom den och den ska utan tvekan lyftas fram. Fortfarande gäller att vi väntar på clearingfrågan och jag ser förstås gärna att frågan om ersättning tas upp i samband med den. Tack så mycket.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 113.